

De Pensioenbazooka van artikel 19b Wet op de loonbelasting

Afstempeling onvermoede fiscale verplichting

Jack Borremans en Kees Beishuizen

'Fiscaal pensioen' of 'echt pensioen'? Dat is de vraag die uw DGA's in 2013 moeten beantwoorden. De aangekondigde wijziging van het pensioenregime in 2014 is een concrete aanleiding om het pensioendossier tegen het licht te houden. Maar wees gerust, de Belastingdienst heeft die vraag voor uw klanten al lang beantwoord. Zij beschouwen het pensioen als een echt pensioen. Althans, als het hen - de Belastingdienst - voordeel oplevert.

De Belastingdienst houdt namelijk al sinds de uitbraak van de banken- en economische crisis tegen wat op basis van artikel 19b lid 2 al jarenlang mogelijk is: het verlagen van het pensioen als gevolg van een te lage fiscale dekingsgraad; ook wel afstempelen genoemd. Gelukkig heeft de minister onlangs in het Belastingplan 2013 een expliciete mogelijkheid opgenomen om dit alsnog te realiseren. Zeer tegen het zere been van de Belastingdienst veronderstellen wij, want anders kunnen wij V&A 2012-008 niet plaatsen, gepubliceerd enkele dagen na Prinsjesdag. Met daarin de pensioenbazooka. De ultieme dividendtoets die, zo veronderstellen wij, direct ingezet wordt als een DGA het pensioen wil verlagen.

De modelovereenkomst centraal

De meeste pensioenovereenkomsten van DGA's zijn gebaseerd op de modelovereenkomst van de fiscus. Eenvoudig (en gratis) te downloaden. In fiscale zin dus geen risico. Dat wil zeggen, vanuit het perspectief van de fiscus niet. In bedrijfs-economische zin echter wel. In eerdere bijdragen in *Accountancynieuws* hebben wij u gewezen op de risico's van de indexatiebepaling en de vele niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Belastingplan 2013: Afstempelen: verruiming van artikel 19b! Of toch niet?

In Nederland kennen we vier typen

pensioenuitvoerders: pensioenfonds, verzekeraar, PPI en 'eigen beheer'. Alle vier geven door hun aard en wettelijke reikwijdte een unieke invulling aan deze uitvoering. En onvergelijkbaar. Maar er zijn natuurlijk ook overeenkomsten. Denk daarbij in dit verband aan het open ingevulde indexatiestreven bij 'eigen beheer', dat als twee druppels water lijkt op het gebruik bij pensioenfondsen: voor zover er middelen zijn vindt een jaarlijkse aanpassing

'Wij pleiten voor een consequente bedrijfseconomische benadering van het DGA-pensioen, waarin fiscaliteit niet leidend maar faciliterend is...'

van het pensioen plaats aan prijs- of looninflatie. Door de keerzijde van die medaille, namelijk de zeer actuele situatie dat er (veel) minder middelen zijn, vindt er een negatieve toeslagverlening plaats, het afstempelen. Centraal daarin staat de dekingsgraad, de verhouding tussen het voor pensioen bestemde vermogen en de verplichtingen. Als deze hoger is dan 100% (eigenlijk 105%) is het pensioenfonds solvabel genoeg. Maar het moet streven op lange termijn naar een veel hogere dekingsgraad, die eerder in de buurt van

130% komt. Op de deelnemers in het pensioenfonds ligt dus een meer dan theoretisch risico, veroorzaakt door een combinatie van het langlevens-, marktrente- en beleggingsrisico. Dat risico werkt overigens twee kanten op. Beleggingsrisico kan goed uitpakken. En de marktrente kan stijgen. De langerlevens-trend echter lijkt niet zo snel om te buigen. Deze risico's zijn de basis voor de vaststelling van de commerciële pensioenverplichting.

Verzekeraars daarentegen kennen dit probleem niet. De contractant wordt gekwetend van ieder risico, indien en voor zover daar voldoende premiebetaling tegenover staat. De verzekeraar garandeert het nominale pensioen voor de contractperiode. Indexaties worden slechts verzekerd tegen aanvullende premie. We spreken dan van vaste indexatie, een vooraf overeengekomen onvoorwaardelijke jaarlijkse stijging. In veruit de meeste gevallen is er hooguit een voorwaardelijk indexatiestreven, dat gefinancierd wordt uit de aan de marktrente gerelateerde overwinst die ten goede komt aan de contractant. Lage marktrente -> geen overwinst -> geen indexatie. Open index is echt niet hetzelfde als vaste in-

dex. Zie hier de worsteling van de fiscus met het begrip 'open index'. Maar wel toegezegd en gangbare praktijk op basis van de modelovereenkomst.

Afzien van pensioen: artikel 19b Wet op de loonbelasting

Met artikel 19b Wet LB heeft de Belastingdienst zich in de afgelopen jaren een machtig wapen toegeëigend om DGA's aanslagen op te leggen. Ook in situaties waarin het in de wetshistorie vastgelegde criterium in alle redelijkheid niet wordt overtreden. Er is immers pas sprake van toepassing van artikel 19b als door de handeling sprake is van het ontlopen van reguliere belastingheffing over de pensioenuitkeringen. Al in januari 2009 pleitten wij voor een redelijke wetstoepassing van artikel 19b bij gedeeltelijk prijsgeven in het licht van opgelopen beleggingsverliezen op het voor pensioen geormerkte vermogen. In onze ogen toen al mogelijk op basis van wetshistorie en jurisprudentie. Weggewuifd door de Belastingdienst met het aloude vooroordeel 'eigen schuld, dikke bult', had maar verzekerd. Maar als je de uitvoerders vergelijkt, lijkt 'eigen beheer' op dit punt dan niet meer op een pensioenfonds dan op een verzekeraar?

Gelukkig heeft de wetgever eindelijk oog hiervoor door het vanaf 2013 expliciet mogelijk te maken om gedeeltelijk af te zien van pensioen als gevolg van reële beleggings- of ondernemingsverliezen. Maar onder nader in te vullen voorwaarden.

Zo wordt 'betekenis' toegekend aan het dividendbeleid in het verleden en aan de schuldvorderingen tussen DGA en vennootschap. En mag er pas worden verlaagd op pensioendatum. Of, als het pensioen al is ingegaan, uiterlijk tot en met 2015. De fiscale vrijval echter zal tot de winst moeten worden gerekend. En, de cruciale bepaling, voor zover er sprake is van een dekkingsgraad van 75% of minder. Op pensioendatum is het herstellend vermogen van de onderneming feitelijk voorbij en kan de balans worden opgemaakt. En gelet op het ondernemingsrisico dat inherent is aan eigen beheer,

Voorbeeld

Een getrouwde DGA, 65 jaar, heeft een pensioen van:	€ 60.000
(Quasi-) fiscale pensioenverplichting:	€ 750.000
Afstempelgrens van 75%:	€ 562.500
Stel: 'Dekkingsgraadvermogen':	€ 450.000 (80%)
Afstempelpercentage:	20%
Pensioen na afstempeling:	€ 48.000
Herziene fiscale pensioenverplichting:	€ 600.000
Vrijval:	€ 150.000

Conclusies:

1. Vpb-heffing 20% indien er geen compensabele verliezen zijn: € 30.000
2. Vpb-heffing verlaagt het vermogen!
3. De Vpb-heffing komt overeen met ongeveer 5 jaar IB-besparing over het oorspronkelijke pensioen

is een drempel van 25% in dat licht reëel. Frappant echter is dat de in de toets op te nemen pensioenverplichting wel moet worden vastgesteld op (quasi-)fiscale grondslagen, want 3.29 wet IB wordt van toepassing verklaard. Het beroemde, archaische voorschrift

'... en waarschuwen voor het Trojaanse paard dat in ieder fiscaal pensioendossier is genesteld door het downloaden van de gratis modelpensioenovereenkomst van de Belastingdienst.'

van de rekenrente van ten minste 4%. Quasi, want de puristen lezen hierin niets over kosten en leeftijdsverschuivingen. Archaisch, vanwege de 4% rekenrentegrens. En wat is de dekkingsgraad? Volgens de minister is dit de verhouding tussen de waarde van de activa en de (quasi-)fiscale verplichting. Maar welke waarde? Commercieel? (Zie kader 'Voorbeeld'.)

Negatieve afstempeling? Indexatiegrens!

Met dit criterium voor afstempeling in het achterhoofd, kun je een boude stelling aanvoeren. De fiscus piekert zich al jaren suf hoe invulling te geven aan het begrip open-index in haar eigen model en gebruikt gemakshalve een 2% vaste indexatie. Een gemiddelde deelnemer aan een pensioenregeling zou bij deze spontane forse verbetering van zijn toeslagvoorziening een gat in de lucht springen!! Dat is wat economen een 'free lunch' noemen. En voor niets gaat de zon op. De wetgever heeft, zonder het te beseffen, de oplossing op een presenteerblaadje gegeven. Een indexatie van het ingegane of premievrije pensioen moet gedekt zijn door de middelen die er tegenover staan, immers voorwaardelijk. Dus in die zin zou je een eenvoudige rekenexercitie kunnen toepassen: toets jaarlijks of de waarde van de activa groter is dan 100/75 maal de (quasi-)fiscale verplichting. Zo niet, dan is er geen ruimte voor indexering. Als dit door reële beleggings- of ondernemingswinsten wel het geval is, dan kan het

Vervolg voorbeeld

(Quasi-)fiscale pensioenverplichting	: € 750.000
100/75 * (quasi-)fiscale pensioenverplichting	: € 1.000.000
Stel: 'Dekkingsgraadvermogen'	: € 1.020.000
Prijnsinflatie	: 2%
(Quasi-)fiscale pensioenverplichting na toeslag	: € 765.000
Herrekenende indexatiegrens	: € 1.020.000

pensioen in dat jaar worden verhoogd. Een verhoging van het pensioen heeft vervolgens een opwaarts effect op de fiscale pensioenverplichting. En heeft een grotere onttrekking op het vermogen tot gevolg; het pensioen is immers gestegen. Eenvoudig, voorzichtig, begrijpelijk en evenwichtig. Dit voorkomt tevens dat voor de Belastingdienst, zoals terecht in de Kamer opgemerkt, de uitvoering van het toezicht op de 150.000 pensioenvennootschappen tot onevenredig hoge uitvoeringskosten zal leiden! En ook toe te passen bij extern eigen beheer! (Zie vervolg voorbeeld onderaan vorige pagina).

Ten slotte

Afstempeling biedt flexibiliteit als de onderdekking een feit is en het herstellend vermogen van de pensioenvennootschap is verdwenen. Maar wel veroorzaakt door beleggingsverliezen en niet door te hoge dividenduitkeringen, om maar iets te noemen. Wel zuur voor

de DGA die van het oorspronkelijke pensioen voor zijn oudedag uit was gegaan, maar met minder genoeg moet nemen. Stel daarom tijdig een groeilijn vast waarlangs het vermogen binnen de vennootschap wordt geoormerkt voor pensioen tot op het moment waarop het pensioen daadwerkelijk wordt onttrokken. Dit oormerken kan met inachtneming van beleggings-, marktrente- en langlevensrisico. Een adequate dekkingsgraad gaat om vermogensvorming. Afstempelen betekent niets anders dan dat er te weinig vermogen voor de oudedag is. Waarbij de fiscaliteit slechts faciliterend moet zijn en niet leidend in het realiseren van de pensioendoelstelling van de DGA als pensioenconsument.¹ An

1. In een volgende artikel gaan we in op de in onze ogen onjuiste visie van de Belastingdienst op het toetsen van de dividendruimte bij pensioenvennootschappen. En waarschuwen wij u

voor het Trojaanse paard dat in ieder fiscaal pensioendossier is genesteld, door het downloaden van de gratis modelpensioenovereenkomst van de Belastingdienst.

Jack Borremans en Kees Beishuizen zijn beide partner van LNBB actuarissen + pensioenconsultants te Amersfoort en Dordrecht, gespecialiseerd in fiscale, juridische, actuariële en verzekerings-technische pensioenadvisering aan ondernemers en hun ondernemingen. Zie www.lnbb.nl voor het 'adviesdossier 2013'.

WANNEER PAKT U EEN BLIJVENDE VOORSPRONG VOOR MINDER DAN EEN EURO*?

*vanaf € 0,99 per aangifte!

Kluwer Belastingpraktijk. Voorsprong door ontwikkeling.

Kluwer Belastingpraktijk, het **alles-in-één** aangiftepakket zelfs **inclusief toeslagen**. Zo is Kluwer Belastingpraktijk al volledig **klaar voor SBR/XBRL** en is de helpdesk de beste in aangifteland. Toch blijft de **prijs laag**: vanaf **€ 0,99 per aangifte!** Wanneer pakt u een blijvende voorsprong met de **compleetste** en **goedkoopste** aangiftesoftware?

www.kluwerbelastingpraktijk.nl

 Kluwer
a Wolters Kluwer business

